

DATOS IDENTIFICATIVOS

Complementos para a Ensinanza do Debuxo

Materia	Complementos para a Ensinanza do Debuxo			
Código	P02M066V12242			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	8	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Paz García, Maria Begoña			
Profesorado	Ezquieta Llamas, Iciar Paz García, Maria Begoña Seoane Suárez, Ana			
Correo-e	begpaz@gmail.com			
Web				

Descrición xeral Complementos para a Ensinanza das Artes e unha materia transversal que ofrece unha revisión dos contidos abordados ao longo do Mestrado de Educación Secundaria, a través da óptica, da práctica docente e do achegamento a o traballo de profesionais da ensinanza, que exercen en distintos niveis educativos, nos que esta presente a ensinanza das Artes.

A materia pretende dar a coñecer exemplos da posta en práctica dos currículos de Artes, Debuxo Técnico ou Educación Plástica a través de traballos e exercicios reais de clase, poñendo en relación os contidos de ditas materias con propostas e metodoloxías concretas de traballo.

Finalmente, Complementos para a Ensinanza das Artes aborda unha serie de contidos que son necesarios para o exercicio da docencia, pero que tenden a ser esquecidos ou relegados no desenvolvemento da carreira de Belas Artes, como poden ser o Debuxo Técnico, as aplicacións pedagóxicas das distintas técnicas artísticas ou o conxunto de ferramentas informáticas de autor, que habitualmente utilízase na creación de recursos educativos.

Competencias

Código	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
C1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.

C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Relacionar os contidos dos DCB con propostas concretas de traballo.	B1		
Relacionar as etapas de desenvolvemento dos adolescentes coas actividades a desenvolver na aula.	B2	C1 C2 C4	
Coñecer as dinámicas de traballo na ESO, no Bacharelato e nos Ciclos de Formación Profesional.	B2 B10 B14	C1 C2 C4 C5 C9	
Coñecer de primeira man exemplos reais de como desenvolver unha materia e xestionar a aula.	B2 B10 B14	C4 C5	
Coñecer o traballo de distintos profesionais da ensinanza no eido da Plástica, as Artes e o Debuxo dende a súa experiencia.	B2 B10 B14	C5 C8 C9	
Desenvolver programacións didácticas a través do traballo por proxectos.	B2 B10	C2 C3 C4 C8	D2
Manexar diferentes ferramentas para a creación de presentacións e recursos educativos propios.	B1 B2	C3 C4	D2
Desenvolver habilidades para falar en público.	B2		
Analizar e experimentar formas de ensino-aprendizaxe nos novos escenarios culturais.	B2 B10	C2 C3 C4 C5	
Utilizar as plataformas web apropiadas para compartir, intercambiar e almacenar os distintos tipos de arquivos.	B2		D3
Utilizar ferramentas 2.0 como soporte para a educación e o aprendizaxe a distancia.	B2	C3 C5	D1 D3
Traballar en equipo.	B2	C8	D3
Crear redes de aprendizaxe informal que sirvan de complemento e soporte ao aprendizaxe formal.	B2 B10	C2 C3 C4 C5 C8	D3
Manexar a Xeometría Dinámica como recurso didáctico.	B2		
Adquirir a capacidade de interpretar, comprender e demostrar construcións xeométricas sen necesidade de memorizalas.	B2		
Coñecer as distintas aproximacións á perspectiva ao longo da historia da arte e reflexionar sobre as súas implicacións.	B2		

Contidos

Tema

Bacharelato (Contidos, metodoloxía de ensinanza e traballo por proxectos no Bacharelato)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB de Debuxo Técnico de Bacharelato.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo na aula de debuxo.</p> <p>Actividades para Debuxo Técnico de Bacharelato.</p>
ESO (Contidos, metodoloxía de ensinanza e actividades didácticas para Educación Plástica)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB de Educación Plástica da ESO.</p> <p>Xestión de aula.</p> <p>Estrutura do centro educativo.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo co alumnado da ESO.</p> <p>Recursos a disposición do profesorado.</p> <p>Actividades para Plástica da ESO.</p> <p>Traballo por proxectos.</p> <p>Aproveitamento das dinámicas de clase para a educación en valores.</p>
Técnicas e ferramentas para facer presentacións e expresarse en público	<p>Manexo de software online para a creación de presentacións.</p> <p>Estratexias para o uso do encerado dixital interactivo.</p> <p>Recursos de oratoria.</p>
Redes personais de aprendizaxe; Social Learning e E-learning (Sesión I - Exemplos e fundamentos teóricos)	<p>Conectivismo e Social Learning.</p> <p>Ferramentas para o aprendizaxe en rede.</p> <p>Preparación de recursos educativos específicos para o intercambio de coñecementos.</p> <p>Redes sociais como ferramentas educativa.</p>
Ciclos Medios e Formación Profesional Contidos, metodoloxía de ensinanza e estrutura da formación nos Ciclos Medios e a Formación Profesional	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB dos Ciclos Medios e da Formación Profesional.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo nos Ciclos Medios e na Formación Profesional.</p> <p>Actividades para Ciclos Medios e Formación Profesional.</p>
Debuxo Técnico e Xeometría Dinámica	<p>Estratexias e metodoloxías para debuxar nos programas de xeometría dinámica.</p> <p>Creación de ferramentas para traballar nos sistemas Diédrico, Cónico e Axonométrico.</p> <p>Definición dos distintos elementos xeométricos a través de lugares xeométricos e macros.</p> <p>Polígonos regulares, transformacións e relacións xeométricas, curvas e fractais.</p> <p>Os sistemas de proxección como base dos distintos sistemas de representación.</p> <p>Xiros, cambios de plano e abatements.</p> <p>Relacións do Diédrico cos outros sistemas de representación.</p> <p>Historia da Perspectiva Cónica, limitacións do Sistema Cónico, superficies de proxección irregulares e curvas, Estereoscopia.</p>

As ensinanzas artísticas nas Escolas de arte (Contidos, metodoloxía de ensinanza e estrutura da formación nas escolas de arte)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB do Bacharelato de Artes e dos Ciclos de Artísticos.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo no Bacharelato e nos Ciclos Artísticos.</p> <p>Actividades para Bacharelato e para Ciclos Artísticos.</p>
O álbum ilustrado como instrumento de educación artística, literaria e social.	<p>Adaptación de contidos da educación artística e da educación en valores.</p> <p>Elaboración de actividades para desenvolver co recurso libro-objecto.</p> <p>Revisar a bibliografía en relación ao álbum ilustrado, amosando especial atención ao referente á etapa de Secundaria.</p> <p>Definir e expoñer as características do álbum ilustrado, observando a súas posibilidades como recurso dentro da aula.</p> <p>Analizar álbumes ilustrados adaptados a cada etapa.</p> <p>Desenvolver un proceso creativo grupal.</p>
Arte contemporáneo, museo e educación.	<p>Contextos non formais da educación artística: museo, galerías...</p> <p>O/a artista como axente educador.</p> <p>Experiencias educativas baseada en proxectos colaborativos.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo previo	0	20	20
Lección maxistral	10	20	30
Estudo de casos	8	16	24
Traballos de aula	5	10	15
Debate	4	0	4
Prácticas en aulas informáticas	2	10	12
Prácticas en aulas informáticas	2	10	12
Presentación	1	2	3
Eventos científicos	8	40	48
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Traballo	0	10	10
Autoavaliación	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo previo	Tarefas individuais por conta do alumnado, realizadas con antelación a cada sesión de clase, para tomar contacto cos temas e contidos que serán tratados.
Lección maxistral	Desenvolvemento dos temas e contidos da materia a través de explicacións apoiadas mediante exemplos e imaxes.
Estudo de casos	Revisión e análise de traballos e exercicios de clase de alumnado da ESO e Bacharelato.
Traballos de aula	Exercicios e prácticas guiadas con recursos educativos, materiais e técnicas propias da ensinanza das Artes, do Debuxo Técnico ou da Educación Plástica.
Debate	Posta en común, reflexión e debate sobre os temas e contidos desenvolto durante as sesións maxistras.
Prácticas en aulas informáticas	Prácticas de Xeometría Dinámica con Geogebra (http://www.geogebra.org).
Prácticas en aulas informáticas	Prácticas na creación de recursos educativos a través de aplicacións online, gratuítas ou libres.
Presentación	Presentacións, exposicións públicas e prácticas co encerado dixital interactivo.
Eventos científicos	Charlas con profesionais da ensinanza, que exercen en distintos niveis educativos na Comunidade Autónoma de Galicia.
Prácticas autónomas a través de TIC	Procura de información a través da rede, publicación e intercambio de recursos educativos, e participación en foros, blogs e outras plataformas 2.0, para fomentar o desenvolvemento de redes persoais de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio na tutoría.
Presentación	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio na tutoría.
Prácticas autónomas a través de TIC	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio na tutoría.
Prácticas en aulas informáticas	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio na tutoría.
Probas	Descrición
Traballo	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio na tutoría.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Estudo previo	As tarefas individuais por conta do alumnado, realizadas con antelación a cada sesión de clase para tomar contacto cos temas e contidos tratados, serán avaliadas e tidas en conta na cualificación final. A realización de ditas tarefas en tempo e forma será considerada fundamental para poder acadar unha cualificación positiva nas mesmas.	15	B1 B2 B10 B14	C1 C2 C3 C4	D1 D2 D3
				C5 C8 C9	

Traballos de aula	Como norma xeral, a contribución positiva aos debates, a participación na clase e o traballo na aula serán considerados positivamente na avaliación do alumnado.	5	B1 B2 B10 B14	C1 C2 C3 C4	D1 D2 D3
				C5 C8 C9	
Prácticas en aulas informáticas	Para a avaliación das prácticas con Geogebra, farase entrega das construcións xeométricas elaboradas durante as clases, crearanse e intercambiaranse pequenos manuais relacionados co programa, terase en conta a realización de consultas sobre as dificultades atopadas no traballo autónomo e valorarase a participación na aula.	5	B2		
Prácticas en aulas informáticas	Para a avaliación das prácticas con software de creación de recursos educativos, farase entrega dos recursos elaborados durante as clases, crearanse e intercambiaranse pequenos manuais relacionados cos programas utilizados, terase en conta a realización de consultas sobre as dificultades atopadas no traballo autónomo e valorarase a participación na aula.	5	B2 B10	C3	D2
Presentación	Realizaranse pequenas exposicións e presentacións en público para poñer en práctica as capacidades de expresión oral.	5	B2 B10	C3 C4 C8	D1 D2 D3
Traballo	Como traballo final da materia elaborárase e presentárase un recurso educativo propio especificamente deseñado para dar resposta a unha necesidade didáctica concreta.	60	B1 B2 B10	C2 C3 C4	D1 D2 D3
				C8	
Autoavaliación	Unha vez finalizado o curso realizarase unha enquisa de avaliación da materia xunto cun pequeno exame de autoavaliación dos coñecementos acadados na materia, que tamén será tido en conta na cualificación final.	5	B1 B2 B10 B14	C1 C2 C3 C4	D1 D2 D3
				C5 C8 C9	

Outros comentarios sobre a Avaliación

En el caso de non obter unha avaliación positiva en primeira convocatoria, procederáse a repetir ou corrixir o traballo final seguindo as indicacións do profesorado da materia, para volver a entregalo en segunda convocatoria e poder obter unha avaliación positiva.

O alumnado que non cumpra coa presenza obrigatoria terá a opción de presentarse a unha proba final, as datas poderanse consultar na web do mestrado <http://mpe.uvigo.es/images/mestrado/CALENDARIO%202018-19.pdf>. O/a alumno/a deberá contactar co profesorado da materia que lle indicará os traballos a entregar, así mesmo deberá realizar un examen escrito de contidos teóricos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Ken Robinson, **Out of Our Minds: Learning to be Creative**, 2ª ed., Capstone Publishing Limited, 2011

Fernando Izquierdo Asensi, **Geometría Descriptiva**, 24ª ed., Editorial Paraninfo, 2000

Navarro Buitrago, Félix; Zayas Manero, Ramón; Meléndez Gil, Francisco, **E-learning : visión y tendencias**, 1ª ed., Génesis XXI, 2003

Nick Rovinson, **Enciclopedia de Origami**, 1ª ed., Ed. Acanto, 2005

William Lidwell, Kitrina Holden e Jill Butler, **Principios universales de diseño**, Ed. Blume, 2005

J. A. Mora y J. Rodrigo, **Mosaicos**, Colección 2 puntos, Cuadernos para el aula de Mate, 1993

J. A. Mora y J. Rodrigo, **Mosaicos II**, Colección 2 puntos, Cuadernos para el aula de Mate, 1993

Kaj Johansson, Peter Lundberg, Robert Ryberg, **Manual de producción gráfica, recetas**, Ed. Gustavo Gili, 2004

Bruno Munari, **Diseño y comunicación visual**, 2ª ed., Gustavo Gili, 2016

Preston Blair, **Dibujos animados, el dibujo de historietas a su alcance**, 1ª ed., Evergreen, 1999

Michael Langford, **Fotografía Básica**, Ediciones Omega, 2003

VVAA, **Fotografía Estenoica**, Nº 15 da revista Photovision, 1981

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243

Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise/P02M066V12244

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V12102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V12103

Orientación e Función Titorial/P02M066V12101

Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V12104
